

Folketingets Europaudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 11. juni 2018
MFVM 533

Miljø- og Fødevarerministerens besvarelse af spørgsmål nr. 148 (EUU alm. del) stillet den 16. maj 2018 efter ønske fra Søren Søndergaard (EL).

Spørgsmål nr. 148

Ministeren bedes oplyse, om Danmark i overensstemmelse med EU-retten kan genindføre en personlig bopælspligt for ejere af landbrugsejendomme, samt et krav om en afstandsgrænse på ti kilometer ved erhvervelse af en yderligere landbrugsejendom i fri handel.

Svar

Spørgsmålet er forelagt for Landbrugsstyrelsen, som oplyser at:

”Det er styrelsens vurdering, at en genindførelse af den personlige bopælspligt vil være i strid med EU-retten, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention(EMRK) samt EU-Domstolens praksis.

Danmark havde indtil ændringen af landbrugsloven i 2007 et krav om personlig, otteårig bopælspligt for ejere af landbrugsejendomme. EU-Domstolen fandt i januar 2007 denne bestemmelse for værende i strid med EU-retten, jf. nedenfor.

En genindførelse af en national bestemmelse vedrørende en personlig bopælspligt vil derfor være i strid med EU-rettens bestemmelser i relation til den frie kapitalbevægelse, som er en af de grundlæggende rettigheder i EU-retten. Dertil kommer, at forpligtelsen efter EU-Domstolen også er i strid med EMRK protokol 4, artikel 2, stk. 1, der fastsætter, at enhver har ret til at opholde sig, hvor de vil.

En national bestemmelse om bopælspligt vil i udgangspunktet ikke indebære en forskelsbehandling mellem danske statsborgere og andre statsborgere tilhørende Den Europæiske Union eller Den Europæiske Økonomiske Samarbejdsområdes medlemsstater, men vil medføre, at man begrænser etableringsretten og de frie kapitalbevægelser. Dette blev prøvet og fastslået ved EU-Domstolen i 2007 i Festersen-sagen (C-370/05).

Festersen-sagen omhandlede en straffesag mod en tysk statsborger, som ikke tog fast bopæl på sin erhvervede landbrugsejendom i Danmark, således som krævet efter den daværende nationale lov. Vestre Landsret forelagde spørgsmålet om EU-retlig forenelighed for EU-Domstolen. EU-Domstolen fastslog i domsafsigelsen, at den personlige bopælspligt strider mod de frie kapitalbevægelser og rettigheden til at opholde sig, hvor man vil, hvilket er en af grundrettighederne i EU-retten og har hjemmel i TEUF artikel 63 (tidligere 56) og EMRK protokol 4, art. 2, stk. 1. Domstolen sagde netop, at bopælsforpligtelsen ikke var en foranstaltning, der var forholdsmæssig i forhold til det forfulgte formål, og derfor udgjorde en begrænsning i de frie kapitalbevægelser, der er uforenelig med TEUF artikel 63 (tidligere 56)¹.

---

¹ Domsafsigelsen: "Artikel 56 EF er til hinder for, at der i en national lovgivning som den i hovedsagen omtvistede som betingelse for erhvervelse af en landbrugsejendom stilles krav om, at erhververen tager fast bopæl på ejendommen".

Man har tidligere haft et krav om en vis maksimumsafstand ved køb af flere landbrugsejendomme, senest 10 km. Dette krav var begrundet i strukturpolitiske hensyn, og var en af flere erhvervsbetingelser, som blev afskaffet med lovændringen i 2010.

Lovændringen i 2010 indebar en grundlæggende liberalisering af adgangen til at erhverve landbrugsejendomme, idet blandt andet også uddannelseskrauet og maksimumsgrænsen for hvor stort et areal, en enkelt ejer måtte erhverve, ophævedes.

Afstandskrauet er i modsætning til bopælskrauet ikke prøvet ved domstolene, men ud fra domspraksis er det styrelsens vurdering, at man ved genindførsel af afstandskrauet i overensstemmelse med EU-retten skal overholde proportionalitetsprincippet i forhold til, at der er tale om restriktioner af særlige rettigheder, og at der er tale om en indgribende foranstaltning.

Dette indebærer, at et eventuelt nyt afstandskrav skal være begrundet i hensynet til særlige beskyttelsesværdige formål af almen interesse, der nødvendiggør et forbud imod erhvervelse af landbrugsejendomme, der ligger spredt. Det skal samtidigt kunne begrundes, at et sådant afstandskrav vil være den bedste og ikke mindst den mindst indgribende foranstaltning, der kan anvendes til at opnå det beskyttelsesværdige formål af almen interesse, da erhvervelsen af landbrugsejendomme er omfattet af traktatens bestemmelser om den frie kapitalbevægelighed, og dermed er en grundrettighed beskyttet i TEUF artikel 63.

Henset til, at EU-retten ligestiller eje og forpagtning af landbrugsejendomme, og dermed ikke forudsætter identitet mellem ejeren af en landbrugsejendom, og den, der driver den pågældende landbrugsejendom, er det styrelsens opfattelse, at det vil være endog overordentligt vanskeligt at begrunde en afstandsmæssig begrænsning i relation til ejerskabet af landbrugsejendomme.

Det er derfor styrelsens vurdering, at det ikke inden for gældende EU-ret vil være muligt at genindføre en afstandsgrense ved erhvervelse af yderligere landbrugsejendomme.”